

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО”
(для спеціалістів, магістрів)**

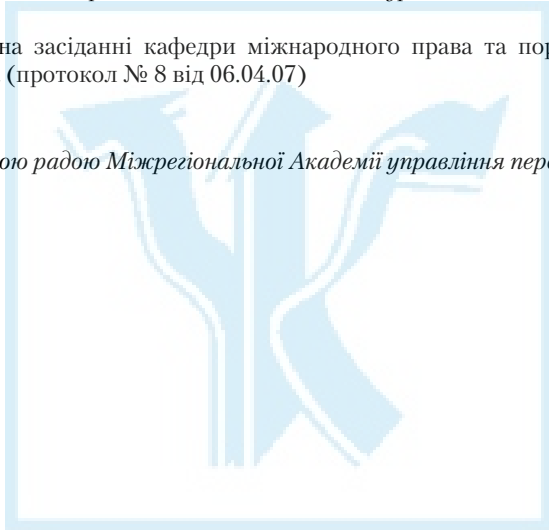
МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентами кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *О. В. Тюріною* та *І. О. Шашковою-Журавель*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 8 від 06.04.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Тюріна О. В., Шашкова-Журавель І. О. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Порівняльне правознавство” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2007. — 20 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни “Порівняльне правознавство”, зміст самостійної роботи студентів, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним способом опанувати навчальний матеріал у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Порівняльне правознавство” — засвоїти в повному обсязі навчальну програму та сформувати самостійність як особистісну рису і важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни “Порівняльне правознавство” полягає у засвоєнні відповідних знань, їх закріпленні, систематизації, а також застосуванні при розв'язанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Порівняльне правознавство” визначається навчальною програмою дисципліни, а також цими методичними матеріалами.

Основні форми самостійної роботи студентів з дисципліни “Порівняльне правознавство” такі:

- опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов'язкових і додаткових літературних джерел;
- виконання домашніх завдань;
- вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- підготовка до різних форм поточного контролю;
- пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- написання реферату за заданою проблематикою;
- аналітичний розгляд наукових публікацій.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на практичні заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю, які охоплюють основні положення, що підлягають самостійному засвоєнню відповідно до кожної передбаченої для

самостійного вивчення теми дисципліни “Порівняльне правознавство”.

Поряд з питаннями для самоконтролю та практичними завданнями кожна тема, яка виносить для самостійного вивчення, передбачає виконання тестів, складених відповідно до програми навчальної дисципліни “Порівняльне правознавство”, для поточної перевірки знань студентів.

Розв’язуючи запропоновані завдання, студенти закріплюють знання науки порівняльного правознавства. При цьому вони не тільки спираються на матеріал навчального курсу, а й використовують відомості з міжнародного права, міжнародного права в галузі захисту прав людини, теорії держави і права, порівняльного трудового права, порівняльного цивільного та торговельного права, інших юридичних дисциплін, що сприятиме підготовці до заліків та іспитів. Головна мета виконання запропонованих тестів — засвоїти найважливіші принципи здійснення порівняльно-правових досліджень та особливості, що притаманні державам, які належать до різних правових сімей.

Виконання домашнього завдання з дисципліни “Порівняльне правознавство” має на меті закріплення та поглиблення теоретичних знань і вмінь студента з навчального матеріалу, передбаченого для самостійного опрацювання. Поряд із вивченням методології та методики порівняльно-правових досліджень доцільно вивчати і порівнювати практику реалізації нормативних положень у різних правових системах та ефективність їх впливу на вирішення певних соціальних проблем. Обсяг об’єктів порівняльного вивчення повинен бути максимально вичерпний.

Практичні завдання розв’язують з метою підготовки до тематичних колоквіумів, а також написання рефератів і доповідей за заданими питаннями.

При підготовці до тематичного колоквіуму слід проаналізувати запропоновану проблему за допомогою порівняльно-правового, системно-структурного методів, а також таких логічних прийомів, як аналіз, синтез, узагальнення та класифікація. Окрему увагу слід приділити засвоєнню рекомендованої основної та додаткової літератури за кожною темою, що передбачається для самостійного вивчення.

Одним із важливих засобів засвоєння знань є написання рефератів за заданою проблематикою. Починати необхідно з добре продуманого

вступу. У вступі визначається мета дослідження, з максимально можливою точністю встановлюються межі розглядуваної теми та методи її дослідження. Вступ є перехідним містком до основного дослідження. У ньому повинно бути відображено практичне і теоретичне значення теми.

В основній частині висвітлюється насамперед зміст досліджуваної проблеми. Результатом порівняльно-правового дослідження можуть бути пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства з досліджуваного питання. У цьому разі необхідно чітко обґрунтувати, чому саме такий спосіб правового вирішення певної соціальної проблеми оптимальний.

Робота повинна завершуватись висновками.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань студента відповідає щойно викладеному, але припускається деяких помилок при розв’язанні завдань, передбачених для самостійного опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;
- оцінка “задовільно” — студент розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, у загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і несамостійно;
- оцінка “незадовільно” — студент не в змозі відповісти на поставлене запитання або відповідає неправильно, не розуміє суті питання, не може зробити висновків.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
	Змістовий модуль I. “Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства”			
1	Історія порівняльного правознавства	2	1	2
2	Теорія порівняльного правознавства	2	1	2
3	Методологія порівняльного правознавства	4	2	3
4	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень	2	2	–
	Змістовий модуль II. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об’єктів			
5	Порівняльно-правові дослідження національних правових систем	2	1	2
6	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей	2	1	2
7	Характеристика основних правових сімей сучасності	4	2	3
8	Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	2	2	2
9	Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу	2	2	2
Разом годин: 54		22	14	18

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Змістовий модуль І. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства

Тема 1. Історія порівняльного правознавства

Питання для самоконтролю

1. Ідеї порівняльного правознавства у давнину.
2. Концепції порівняльного правознавства.
3. Значення французького і англійського товариств порівняльного законодавства у становленні науки порівняльного правознавства.
4. Основні положення 1-го Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1990 р., Париж.
5. Основні положення 2-го Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1924 р., Гаага.
6. Основні положення 3-го Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1932 р., Афін.
7. Основні проблеми сучасних компаративістських досліджень.

Практичні завдання

1. Підготуватись до колоквіуму на тему “Роль Міжнародної асоціації порівняльного правознавства, створеної в 1899 р. у Німеччині, у становленні сучасної науки порівняльного правознавства”.
2. Підготувати реферат на тему “Античне порівняльне право та значення його методології для сучасного порівняльного правознавства”.
3. Підготувати доповідь на тему “Роль порівняльного аналізу у вченнях Джона Локка, Шарля Луї Монтеск'є, Жан-Жака Руссо”.

Тести

1. Передумови розвитку науки порівняльного правознавства існують, починаючи з таких часів:

- а) часів античності;
- б) епохи середньовіччя;
- в) нового часу.

2. 1-й Конгрес порівняльного права відбувся в такій країні:

- а) Англії;
- б) Австрії;
- в) Франції;
- г) Німеччині.

3. Перші кафедри порівняльного правознавства виникли в такому столітті:

- а) VII;
- б) VIII;
- в) XIX;
- г) XX.

Література [1–5; 13]

Тема 2. Теорія порівняльного правознавства

Питання для самоконтролю

- 1. Порівняльне правознавство як науковий метод.
- 2. Порівняльне правознавство як юридична наука.
- 3. Порівняльне правознавство як сфера наукових досліджень.
- 4. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна.
- 5. Предмет, цілі порівняльного правознавства.

Практичні завдання

- 1. Проаналізувати концепції порівняльного правознавства.
- 2. Підготуватись до колоквіуму за темою “Різноманіття розумінь порівняльного правознавства”.

Тести

1. Порівняльне правознавство може здійснюватись:

- а) виключно на рівні правових систем загалом;
- б) лише на рівні окремих галузей права;
- в) як на рівні правових систем загалом, так і на рівні їх елементів.

2. Порівняння двох правових систем, що існують у різні проміжки часу, називається так:

- а) синхронне порівняльно-правове дослідження;
- б) діахронне порівняльно-правове дослідження;
- в) мультипорівняння.

3. Співвідношення понять “об’єкт” і “предмет” порівняльного правознавства співвідносяться так:

- а) поняття “об’єкт” ширше;
- б) поняття “предмет” ширше;
- в) зазначені категорії рівнозначні.

Література [1; 3; 10; 46–48]

Тема 3. Методологія порівняльного правознавства

Питання для самоконтролю

1. Класифікації методів, що використовуються в порівняльно-правових дослідженнях.
2. Об’єкти порівняльно-правових досліджень.
3. Загальні вимоги до аналізу об’єктів.
4. Критерії для аналізу об’єктів дослідження.
5. Методика порівняльно-правового дослідження законодавства.

Практичні завдання

1. Підготуватися до колоквіуму за темою “Загальна організація порівняльно-правових досліджень”.
2. Підготувати реферат на тему “Правила застосування порівняльного методу”.
3. Підготувати доповідь на тему “Аналіз і синтез як елементи порівняльного методу”.

Тести

1. Центральним методом компаративістики є такий:

- а) системно-структурний метод;
- б) порівняльно-правовий метод;
- в) сукупність логічних прийомів, що охоплюють аналіз, синтез, узагальнення, класифікацію.

2. Методологія порівняльного правознавства:

- а) обмежується двома центральними методами;
- б) обмежується загальнофілософськими методами;
- в) охоплює практично всю сукупність методів, притаманних сучасній юридичній науці.

3. Порівняльно-правовий метод головним чином сприяє накопиченню:

- а) теоретичних знань;
- б) емпіричних знань;
- в) філософських уявлень про правову дійсність.

Література [1–3; 14; 20; 50]

Змістовий модуль II. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів

Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем

Питання для самоконтролю

- 1. Поняття та структура національної правової системи.
- 2. Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень поняття національної правової системи.
- 3. Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи.
- 4. Методологічне значення правової системи.
- 5. Методика дослідження національних правових систем.

Практичні завдання

- 1. Підготуватися до колоквіуму за темою “Необхідність і значення компаративістських досліджень національних правових систем”.
- 2. Підготувати доповідь на тему “Основні принципи системності”.

Тести

1. Концепцію “правового стилю” при класифікації правових сімей запровадив:

- а) французький компаративіст Р. Давід;
- б) німецький компаративіст К. Цвайгерт;
- в) російський компаративіст М. Марченко.

2. Співвідношення категорій “правова система” і “правова сім’я” таке:

- а) правові системи на підставі виявлення спільних рис об’єднуються у правову сім’ю;
- б) правові сім’ї на підставі виявлення спільних рис об’єднуються у правову систему;
- в) поняття “правова система” рівнозначне поняттю “правова сім’я”.

3. Видатний французький компаративіст Р. Давід висунув ідею:

- а) виокремлення восьми правових сімей;
- б) виокремлення трьох правових сімей;
- в) виокремлення шести правових сімей.

Література [2; 3; 10; 12; 13; 20]

Тема 6. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей

Питання для самоконтролю

- 1. Критерії об’єднання правових систем у правові сім’ї.
- 2. Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей.
- 3. Ієрархія джерел права в різних правових сім’ях.
- 4. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім’ях.
- 5. Роль законодавства як джерела права правових сімей.

Практичні завдання

- 1. Здійснити порівняльний аналіз різноманітних класифікацій правових систем.
- 2. Підготувати доповідь на тему “Скандинавська правова система. Загальні і особливі риси.”

Тести

1. Вчення Конфуція справило вирішальний вплив на розвиток:

- а) романо-германської сім’ї права;
- б) релігійної сім’ї права;
- в) англо-американської сім’ї права;
- г) традиційної сім’ї права.

2. Наявність розвиненого законодавства характеризує таку сім'ю права:

- а) англо-американську;
- б) традиційну;
- в) романо-германську.

3. Право справедливості, що покликане доповнювати загальне право, виникло при винесенні рішень:

- а) королевою;
- б) лордом-канцлером;
- в) прем'єр-міністром.

Література [1; 3; 7; 8; 42; 44]

Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності

Питання для самоконтролю

1. Історичні джерела романо-германської правової сім'ї.
2. Еволюція розвитку романо-германської правової сім'ї та чинники впливу на її розвиток.
3. Роль глосаторів — германських докторів права у становленні романо-германської правової сім'ї.
4. Структура англійського права. Становлення загального права (1066–1485 рр.).
5. Судова практика, або судовий прецедент, як одне з основних джерел англо-американської правової сім'ї.
6. Виникнення суду присяжних, його роль у формуванні англійського права.
7. Історія виникнення та основні риси мусульманського права.
8. Система джерел релігійної правової сім'ї.

Практичні завдання

1. Підготуватись до колоквіуму за темою “Еволюція мусульманського права, його пристосування до сучасного світу”.
2. Підготувати реферат на тему “Формування китайського права і вплив на нього релігійно-моральних норм конфуціанства та даосизму”.
3. Підготувати доповідь на тему “Особливості індійського права. Дхарма, артха і кама — джерела індійського права”.

Тести

1. Джерелом права, що містить тлумачення Корану та суні, є:

- а) іджма;
- б) артха;
- в) кійас.

2. Англійське та американське право за характером співвідносяться так:

- а) англійському праву властивий спрощеніший порядок;
- б) американському праву властивий спрощеніший порядок;
- в) англійське та американське право за характером не відрізняються.

3. Авторами декларативної теорії права, які узагальнили практику загального права і сформулювали її основні положення, були:

- а) Ф. Бекон та І. Бентам;
- б) М. Хейл і В. Блекстоун;
- в) Ш. Монтеск'є і Г. Лейбніц.

Література [1; 2; 9; 10; 20; 36]

Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем

Питання для самоконтролю

1. Подолання юридичних колізій у праві різних країн.
2. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення.
3. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
4. Етапи, механізм і форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Практичні завдання

1. Підготуватись до колоквиуму за темою “Загальносвітові тенденції правового розвитку та їх відображення у сучасній правовій системі України”.
2. Підготувати реферат на тему “Загальна характеристика права ЄС”.
3. Підготувати доповідь на тему “Характеристика інтеграційних процесів України до Європейського Союзу”.

Тести

1. Процес зближення законодавства шляхом встановлення чи запровадження в національні правові системи однакових (уподібнених) норм права (нормативно-правових приписів) називається:

- а) уніфікацією законодавства;
- б) гармонізацією законодавства;
- в) адаптацією законодавства.

2. Процес правового регулювання інтеграції в Європі розпочався зі створення:

- а) ЄОВС;
- б) ОБСЄ;
- в) ПАРЄ.

3. Правова система Японії в її сучасному розвитку тяжіє до:

- а) романо-германської сім'ї права;
- б) англо-американської сім'ї права;
- в) релігійної сім'ї права.

Література [3; 6–8; 43; 59]

Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу

Питання для самоконтролю

1. Загальна характеристика проблем співвідношення міжнародного і національного права.
2. Форми та проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем.

3. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.
4. Мета, об'єкти, критерії порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.

Практичні завдання

1. Підготуватися до колоквиуму за темою “Формально-юридичні показники, за допомогою яких досліджується співвідношення міжнародно-правових і національних правових документів”.
2. Підготувати доповідь на тему “Юридико-змістовні (юридико-соціальні) показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових і національних правових документів”.

Тести

1. Існування двох різних правопорядків – національного (внутрішньодержавного) та міжнародного визнається прихильниками такої теорії:

- а) моністичної;
- б) дуалістичної;
- в) декларативної.

2. Теза про визнання міжнародного звичаєвого права частиною “права країни” була сформульована в такому столітті:

- а) XX;
- б) XIX;
- в) VIII.

3. У першій чверті XX ст. було висунуто концепцію:

- а) примату національного права;
- б) примату міжнародного права;
- в) автономії міжнародного та національного права.

Література [3; 7; 8; 13; 27; 45]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Давид Р., Жоффре-Спинози К.* Основные правовые системы современности. — М., 1996.
2. *Саидов А.* Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности): Учебник. — М., 2000.
3. *Тихомиров Ю.* Курс сравнительного правоведения. — М., 1996.
4. *Харитонов Є.* Історія приватного права Європи: Східна традиція. — Одеса, 2000.
5. *Харитонов Є.* Історія приватного права Європи: Західна традиція. — Одеса, 2001.
6. *Харитонова О., Харитонов Є.* Порівняльне право Європи: Посібник. — Харків, 2002.
7. *Европейское право: Учебник / Под ред. Л. Энтина.* — М., 2000.
8. *Топорнин Б.* Европейское право. — М., 1998.
9. *Порівняльне правознавство / За ред. В. Д. Ткаченка.* — Харків: Право, 2003.
10. *Марченко М.* Сравнительное правоведение. Общая часть: Учеб. для юрид. вузов. — М., 2001.
11. *Підпригора О.* Римське приватне право: Академ. курс. — К., 2001.

Додаткова

12. *Административное право зарубежных стран: Учеб. пособие / Под ред. А. Козириной.* — М., 1996.
13. *Аннерс Е.* История европейского права. — М., 1996.
14. *Ансель М.* Методологические проблемы сравнительного права // Очерки сравнительного права. — М., 1981.
15. *Ансон В.* Договорное право. — М., 1984.
16. *Берман Г. Дж.* Западная традиция права: эпоха формирования. — М., 1999.
17. *Бребан Г.* Французское административное право. — М., 1988.
18. *Безбах В., Кулаги М.* Советское и иностранное гражданское право. — М., 1989.
19. *Ведель Ж.* Административное право Франции. — М., 1973.
20. *Давид Р.* Основные правовые системы современности (сравнительное право). — М., 1967.
21. *Жалинский А., Рерихт А.* Введение в немецкое право. — М., 2001.

22. *Зенин И. А.* Гражданское, торговое право капиталистических стран. — М., 1992.
23. *Зивс С.* О методе сравнительного исследования в науке о государстве и праве // Сов. государство и право. — 1964.
24. *Зіллер Ж.* Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз. — К., 1996.
25. *Козлов В. А.* Проблемы сравнительного правоведения // Правоведение. — 1976. — № 2.
26. *Козирина А., Штатаина М.* Административное право зарубежных стран. — М., 2003.
27. *Колосов Ю.* Международное право. — М., 1995.
28. *Кох Х., Магнус У., Винклер фон Моренфельс П.* Международное частное право и сравнительное правоведение / Пер. с нем. Ю. Юмашева. — М., 2001.
29. *Кулагин М. И.* Гражданское, торговое и семейное право капиталистических стран. — М., 1987.
30. *Ласк Г.* Гражданское право США. — М., 1961.
31. *Максименко Н.* Сравнительное изучение истории права // Зап. Харьков. ун-та. — 1898.
32. *Матвеев Ю.* Англо-американское деликтное право. — М., 1973.
33. *Мозолин В.* Австрия: проблемы гражданского и семейного права. — М., 1983.
34. *Никеров Г.* Административное право США. — М., 1977.
35. *Опришко В.* Міжнародне економічне право: Підручник. — К., 1995.
36. *Осакве К.* Сравнительное правоведение в схемах. Общая и особенная части: Учеб.-практ. пособие. — М., 2000.
37. *Основные институты гражданского права зарубежных стран. Сравнительно-правовое исследование / Рук. авт. кол. В. Залесский.* — М., 1999.
38. *Очерки сравнительного права / Отв. ред. В. Туманов.* — М., 1981.
39. *Полковников Г.* Английское право о компаниях: закон и практика. — М., 1999.
40. *Право Европейского Союза: правовое регулирование торгового оборота: Учеб. пособие / Под ред. В. Безбаха, А. Капустина, В. Пучинского.* — М., 1999.
41. *Правовые системы стран мира: Энциклопед. справоч. / Отв. ред. А. Сухарев.* — М., 2000.

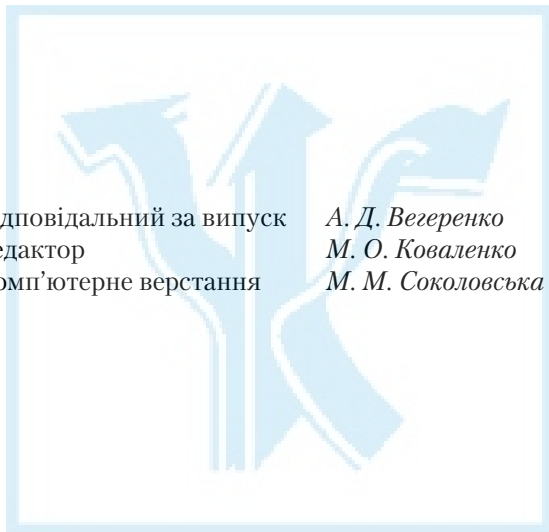
42. *Решетников Ф.* Правовые системы стран мира: Справочник. — М., 1993.
43. *Романов А.* Правовая система Англии. — М., 2000.
44. *Супатаев М.* Право в современной Африке. — М., 1991.
45. *Тихомиров Ю.* Публичное право. — М., 1995.
46. *Туманов В.* О развитии сравнительного правоведения // Сравнительное правоведение. — М., 1978.
47. *Туманов В.* О развитии сравнительного правоведения // Сов. гос. и право. — 1982. — № 11.
48. *Туманов В.* Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности). — М., 2000.
49. *Французский гражданский кодекс 1804 г.* / Пер. с фр. И. Перетерского. — М., 1941.
50. *Цвайгерт К., Кетц Х.* Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. — М., 1998.
51. *Шершеневич Г.* Учебник русского гражданского права. — М., 1914.
52. *Эминеску П.* К вопросу о сравнимости различных правовых систем // Сравнительное правоведение / Отв. ред. В. Туманов. — М., 1975.
53. *Bodenheimer E., Oakley J., Love J.* An Introduction to the Anglo-American Legal System: Readings and cases. — St. Paul, Minn: West Publishing, 1998. — 166 p. (Ознайомлення з англо-американською правовою системою: дані та факти. Англ. мовою.)
54. *African Law and Law Theory.* — Aldershot; Singapore; Sydney: Dartmouth, 1995. — 474 p. (Африканські закони та теорія правознавства. Англ. мовою.)
55. *Bertsch G. K., Clark R. P., Wood D. M.* Comparing political systems: power and policy in three worlds. — 4th ed. — N. Y.: Macmillan, 1991. — XIV. — 727 p. (Порівнюємо політичні системи: сила і політика трьох світів. Англ. мовою.)
56. *Blahoz J.* Obcan, jeho pravo a povinnosti v soucasnem svete. — Praha, 1987. — 401 s.
57. *Glendon M., Gordon M., Osakwe C.* Comparative Legal Traditions: Text, materials and cases on the civil and common law traditions, with special reference to French, German, English and European Law. — St. Paul, Minn: West Publishing, 1994. — 772 p. (Компаративні правові традиції: текст, матеріали та прецеденти щодо традицій цивіль-

- ного та загального права зі спеціальними посиланнями на французькі, німецькі, англійські та європейські закони. Англ. мовою.)
58. *Glendon M., Gordon M., Osakwe C. Comparative Legal Traditions in a Nutshell.* – St. Paul, Minn: West Publishing, 1994. – 402 p. (Коротко про компаративні правові традиції. Англ. мовою.)
59. *EC Legal Systems: An Introductory Guide // Council of the Bars and Law Societies of the European Community (CCBE).* – London; Dublin: Butterworths, 1992. (Правові системи ЄС: короткий довідник. Англ. мовою.)
60. *EFTA Legal Systems: An Introductory Guide // Council of the Bars and Law Societies of the European Community (CCBE).* – London; Dublin: Butterworths, 1993. (Правові системи Європейської Асоціації Вільної Торгівлі: короткий довідник. Англ. мовою.)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Порівняльне правознавство”	6
Зміст самостійної роботи студентів	7
Список літератури.....	16

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Везеренко</i>
Редактор	<i>М. О. Коваленко</i>
Комп'ютерне верстання	<i>М. М. Соколовська</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-3083

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП